

D. T. O. M. A.
LIB. IV.
DESCRIPTIONIS
Imperij Sveo-Gothici.

De
GENIO ET
MORIBUS

Pop: Sveo-Gothici & Fenici

*Candidorum ac cordatorum censuræ in
Regiâ Fennorum Universitate expositus*

PRÆSIDE

Consultissimo & Praclarissimo VIRO,
M. MICHAELE VVEXIONIO,

Juris, Polit: & Hist: P. P.

Respondente

PETRO AND. WANGSTELIO
Wessmanno.

Addicem **24** Aprilis 1650. Horis locisq;
consuetis.

A B O E,

Imprimebat Petrus Waldi Acad. Typ. 1650.

Singulare virtute, Doctrinâ, veræq; pietatis
Zelo Spectatissimis, Præstantiss: ac Humanissimis Viris,

DN. ELIAE ANDREÆ,
Arcis Aboënsis Castellano prudentiss.

DN. ÆSCHILLO AMBROSII,
Verbi D. Coministro in Rîmicho diligentiss:

DN. DANIELI ANDREÆ,
Ibidem Sacellano fidelissimo.

DN. GUDMUNDO J. ROTHO-
VIO, Generosissimi Dñi JOANNIS Kurz
Concionatori laudatissimo.

DN. ERICO MICHAELIS,
Civit: Aboënsis Fiscali solertissimo.

DN. JOANNI ÆSCHILLI,
In Aland Commissario accuratissimo.

*Dñis, Meccanatibus, Fautoribus & bene-
factoribus, Brevem hanc Morum D e-
LINEATIONEM in nexum amoris &
vinculum favoris Reverenter ac officiose
consecrare voluit*

Respondens.

LIBER IV.

D E

Genio & Moribus Po- puli Sueo-Gothici & Fennici &c.

C A P U T I.

De Exoticorum Testimonijis.

PAUCA exteri de nostratium moribus prodidere; nec tamen omnia satis æqua:
Illius causa fuit ignoratia; Hujus livor, teste
*Ioh: Ludov. Gothofr. Archont. Cosm. de moribus
antiquis Suec: & Gothorum;* hisce verbis: Leges eorum docent, satis eos civiles & Politicos fuisse; Et si quid contrarium huic laudi à cæteris perscriptum fuit, id potis
ùs amore suarum consuetudinum, & odio victorum dominorumq; ab iis factum fuisse, qui non aliter clades suas quam vi-
etricis gentis vituperiis uelisci potuerunt. Militiae glo-
riam prisca & moderna experientia satis
asserit. Unde Poëtis olim *Mars Gothicus di-
Eus*. Et idem *Gothofr. cit. l. sic infit.* Cele-
bratissima illæ in historijs nationes Gothorum, quæ
è Sueciâ viciniq; regionibus magno numero egressæ
diversis se orbis partibus infuderunt, satis ostendunt
quodnam fuerit illarum gentium, quæ ingentem

K

illam.

illam peninsulam Scandinaviam veteribus dictam
incoluere. Ingenium, robur & bello virtus
Gothi n. inquit, vel soli docuere non posse se
torpe ocio & inertiam, cum instar numerosissi-
morum examinu deserta patria, non cæteras
duntaxat Europæ partes, sed ipsam Italiam,
reginam gentium invaserunt, obtinuerunt,
& longo tempore ibi dominati fuerunt.
Crudeles eos fuisse fatendum est; (Quis miles
nisi fuso cruce?) Non tamen adeò barbaros,
ut vulgo creduntur, quod apparet ex ratione
& modo, quem observarunt in occupandis
provincijs, uti & ex cæteris eorum factis;
in primis ex Epistolâ Sidonij Apollinaris, ubi de-
scribit gesta & mores Theodorici Regis. Saxe
etiam non uno saltè loco bellicas Sueo-
gothorum laudes inculcat. de quibus alibi.
Nec non Adamus Bremensis. Ioh. Bot. in Orb.
Amph. sic ait; Sunt Sueci moribus simplices, si-
ceri, ambitione non flagrant, nec stimulantur ab
avaritiâ. Alphon: chartag: de Goth: citante
Paulin: scribit: Sunt naturaliter magnanimi & audaces,
ingenio faciles & subtile, in proposito providi & constantes,
gestu & habitu approbandi, viribus præpollentes, statu ardui &
proceri, duri vulneris & manu prompti, corpore validi, mem-
bris apti, dispositione composti. Quibus concinuit
Lucanus.

Gonemnunt mortem laudato vulnere Gotthi.

Sic Hadr: jun: illud Hesiodi Dalekarlorum genti applicuit:

Prælia quæ pluris dueit quam fercula mensæ;

Quibus ludus est nuda capita gladiorum istib⁹ exponere: quod omnia habeant spississima durissimaq; &c. Nec fortitudinis, tolerantie, animositas, ingenij solū: quin etiam humanitat⁹, temperantia, hospitalitatis & fideli testimonia vel apud exteris occurrant; præcipue M. Adam: Brem. Uxorū tamen pluralitas, de quā dicit, jam planè incognita. Alterius verò conjugem cognoscere aut virginem vi comprimere adhuc capitale est. Högm: B. L. L. s. Cap. St. L. 3, & Edzör B. 12. c. L. I. St. L. 11. &c. Pariter & alterum spoliare. Edzör: L. I. c. 40. & St. I. 23. Nec minus verè Honorius ac Gothofr. Valida & robusta corpora, ingenia ad quasvis artes, scisentias & lingvas capessendas idonea deprædicant. De habitatione sub eodem tecto cum gregibus, undiquaq; verum non est: Nisi quod in Smolandiā, ubi pecuariæ maxime studetur, vulgus porcellos & vitulos, ut melius curentur & crescant, in hypocaustis

illam peninsulam Scandinaviam veteribus dictam
incoluere. Ingenium, robur & bello virtus
Gothi n. inquit, vel soli docuere non posse se
torpe ocio & inertiam, cum instar numerosissi-
morum examinu deserta patria, non ceteras
duntaxat Europae partes, sed ipsam Italiam,
reginam gentium invaserunt, obtinuerunt,
& longo tempore ibi dominati fuerunt.
Crudeles eos fuisse fatendum est; (Quis miles
nisi fuso cruce?) Non tamen adeo barbaros,
ut vulgo creduntur, quod appareat ex ratione
& modo, quem observarunt in occupandis
provincijs, uti & ex ceteris eorum factis;
in primis ex Epistolâ Sidonij Apollinaris, ubi de-
scribit gesta & mores Theodorici Regis. Saxe
etiam non uno saltè loco bellicas Sueo-
gothorum laudes inculcat. de quibus alibi.
Nec non Adamus Bremensis. Ioh. Bot. in Orb:
Amph. sic ait; Sunt Sueci moribus simplices, si-
ceri, ambitione non flagrant, nec stimulantur ab
avaritia. Alphon: chartag: de Goth: citante
Paulin: scribit: Sunt naturaliter magnanimi & audaces,
ingenio faciles & subtile, in proposito providi & constantes,
gestu & habitu approbandi, viribus præpollentes, statu ardui &
proceri, duri vulneris & manu prompti, corpore validi, mem-
bris opti, dispositione composti, Quibus concinuit
Lucanus.

Gentemnunt mortem laudato vulnere Gotthi.
Sic Hadr: jun: illud Hesiodi Dalekarlorum
genti applicuit:

Prælia quæ pluris dueit quam fercula mensæ;
Quibus ludus est nuda capita gladiorum iſti-
bus exponere: quod omnia habeant spis-
fissima durissimaq; &c. Nec fortitudinis, ro-
lerantie, animositatis & ingenij solum: quineti-
am humanitatū, temperantia, hospitalitatis & fi-
dei testimonia vel apud exterros occurruunt;
præcipue M. Adam: Brem. Uxorū tamen
pluralitas, de quâ dicit, jam planè incogni-
ta. Alterius verò conjugem cognoscere
aut virginem vi comprimere adhuc capitale
est. Högm: B. L. L. s. Cap. St. L. 3, & Edzör
B. 12. c. L. I. St. L. II. &c. Pariter & alterum
ſpoliare. Edzör: L. I. c. 40. & St. I. 23. Nec
minus verè Honorius ac Gothofr. Valida & ro-
busta corpora, ingenia ad quasvis artes, sci-
entias & lingvas capessendas idonea depræ-
dicant. De habitatione sub eodem tecto
cum gregibus, undiquaq; verum non est:
Nisi quod in Smolandiâ, ubi pecuariæ maxis-
mè studetur, vulgus porcellos & vitulos, ut
meliùs curentur & crescant, in hypocaustis

subinde alac. Priscam simplicitatem non
parum remisisse, ut idem ait, nec eam nunc
credulitatē, aut profusam hospitalitatem, si ne
refuso precio, quæ olim magno sæpè danno
fuere, amplius vigere non diffitendum. Nul-
li latrones & grallatores (aut certè rarissimi.)
Balnea frequentia, utriq: sexui communia.
Mulieres modestæ, intelligentes, sagaces &
abstinentissimæ. Panis ex tritico, silagine,
aut etiam hordeo; ex quo usitatiūs cerevisia
coquitur. Nec pauperim̄os in magnā an-
nonæ caritate corticibus, in farinam redactis,
aut radicibus, victitasē pœnitentia. Cū panis
iste stomachum roboret; robustosq; validos effi-
ciat. Carnibus ut abundant, ita magnam
partem sale condunt & fumo macerant.
Vitulinā Sueci raro, Fenni minimè vescun-
tur. Piscibus itidem tam recentibus quam
salitis atq; induratis utuntur. Lappi frigo-
ris duritiā hyeme, ut Fenni alijq; Olis calore,
vere & aestate, absq; sale exsiccant. Buty-
rum caseumq; eo dignantur honore, ut hinc
finiant, inde cœram & auspicentur (non ē
contra, ut ille ait,) & finiant, adeoq; subinde
continuent. Piforum etiam, fabarum &
brassi-

brassicæ usus frequentissimus; nec minus rā-
parum in Fennigâ. Amictus plebejorum
simplex, vestitui rusticorum in Lombardiâ
(quæ gens hinc orta) non valde dissimilis.
Prælonga Fœminarū pallia nigra, densissimis
plicis corrugata.: (Nunc planè in desuetudinem abi-
erunt. Omnia repetere brevitas hic verba.) Rusticiar-
ima gestant clavam aut securim.; Nobiles e-
orumq; servi atrienses (item milites) gladios
& tormenta minora. Domus eorum (exces-
ptis templis ædibusq; sacrîs, quæ sunt è lapi-
de) fere è lignis constructæ sunt, aliquanto
tamen meliores & fabricâ durabiliore quam
polonorum campestrium in apalia. Inveni-
es tamen etiam oppida, quorum domus pleraq; sunt
è lapide structæ. Stubarum (Suet: Stufior
vel Stuger) seu hypocaustorum in his usus
non est tam frequens, quam caminorum;
quorum est ea ratio, ut combustis & in can-
dentes carbones redactis lignis, adductâ la-
minâ ferreâ ab summo orificio occludi pos-
sit, iterumq; cum lubitum, aperiri. Hæc brevis
ter ex Honorio & Gothofr: excerpta. De ingenio Sue-
corum, hæc P. Bertius Com: rer: germ: l. 2. c.
16. habet. *Natio omnis sagax, industria,*

artium discendarum arida, exercendarum
gnara, sobria etiam & attenta: quo sit ut
ad centesimum trigesimum aut quadragesim-
um annum vitam quidam prorogent.
Concludit Thomas Lansius Consult: de
principatu inter provincias Europæ, his
verbis: Magnifico Suecos, quia candidi & recti
amantes. Claudam & ego hoc Caput elogio
C. Erasmi Mich: Latii, in rerum Danicarum libro
2. p. 57. ubi de moribus & ingenio Gothos-
rum sic habet.

Interea si quid reliqui est virtutis & usus
Antiqui solis velut insita munera Gotthis
Esse supervideas. Non se versutia, non se
Luxus & inviso conspersa licentia fuso
Venditat, est genti, ceu nostrum est omnibus æqua-
Simplicitas morum: Studium bene velle mereri
Et nihil effreni misere paterna tumultu,
Vestibus à primis manet una parentibus ortis
Integritas, rectumq; colit priscaq; quiescit
Moribus & Regum quæ sunt mandata veretur.
Gens sanè ad dandum promptissima, cuius abuti
Interdum vices aliasq; aliasq; benigna
Prælargaq; manu claris dum damna malumq;
Pro meritis praestant, odiumq; in præmia reddunt. &c.

C A P. II. Collationem exhibens mo-
rum Sueo-Goth: & antiquorum Germanorum;
Ex Tacito lib: de morib: &c: Sue-

Grecos & Gothos Germanosq; ejus-
dem esse originis & unam à primordio
gentem, ex superioribus de orig: & ling: col-
ligitur. Quod & mores ijdem confirmant,
qui in ipsâ radice diutiùs & adhuc hærent:
Quippe quod Tacit: de Germ: *Carmina antiqua*
unum esse memoriae & annalium genus, ait; idem
de Sueo-gothis verum olim fuisse sup: l. 2. c.
2. memini, & Joh. M. c. 7. præf: hist: Goth:
confirmat. Quem morem ad proxima his
secula continuasse testis est Ol. M. l. 1. c. 36. &
lib: ii. c. 1. ubi atrocissima bella, ad pontem
Rotebro/ non procul à regiâ Holmensi gesta,
Rythmis in convivijs cantari solita, commen-
morat. Nec nostrâ etiâ in ætate mos ille in-
auditus. *Quidam a. licentiâ vetustatis plures*
deo ortos; Scilicet ex Thorone (Thor) Mago-
gi primogenito, Deorum maximo, Othino,
Oden, Friggâ &c. Joh: M. l. 1. c. 9. *Pluresq;*
gentis appellations; Sueonum seu Sueorum,
Gothorum, Vandalorum, Vinilorum, Gepi-
darum, Longobardorū, (vid: Joh: M. præf: c.
7, & l. 1. c. 23.) *qua* omnia fermè Germano-
rum nomine antiquiora; *Quod vocabulum*
recens & nuper additum, Tacitus ipse asseverat.

Truces & cœrulei oculi, rutila coma, magna corpora
& ad impétū valida.; Prout adhuc cernuntur;
minorem laboris atq; operum patientiā mollius
solum ac cœlum dedit &c. Eorum numero
gaudent: Eaq; sole & gratissimæ opes, ruricolis
Sueciæ adhuc sunt, (unde opes in jure fā di-
cuntur., c, 9, Röp: B. Ll. rubric: c, 5, St. L.
cod: c, 27, Tīng: B. &c.) Auri possessione & usu
haut perinde afficiuntur. Est videre apud illos ar-
gentea vasa, non aliâ utilitate, quâna qua humo fin-
guntur aut ligno; poculis fz: cochlearibus,
pateris. Ob usum tamen commerciorum au-
rum & argenium nunc in pretio habent: Etsi
non rarò simplicius & antiquius mercium permu-
tatione utantur. Petuniam probant veterem &
diu nolam. Argentum quoq; magis quam au-
rum sequuntur, quia facilitiori usui est. Quod de
armis, equis & peditibus habet quadantenus
etiam quadrat. Definitur & numerus: cente-
ni ex singulis pagis sunt: idq; ipsum inter suos voca-
cantur. Et quod primò numerus fuit, jam nomen
& honor est. Indeq; territoria Hundari dicta-
Leg: Upl: tit. de Reg: c, 10, 9, 1, 7, 10, 13, 21,
&c. Corpora suorum etiam in dubijs prælijs refes-
runt. Testis est multiplex experientia.

Scutum reliquisse præcipuum flagitium; Artic:
militar. 60, 61, 64, &c. Reges ex nobilitate, c,
3, §, 1, Konung: B. El. duces ex virtute sumunt,
LL: Westg: tit: Råtlösa B. Bondasun stat
Lagmader wara. Nec regibus infinita aut libera
potestas: quod ex cap: 4, de Rege, jur: prov:
liquet. Quomodo etiam nostrâ memoriâ
matres vulnera numerare aut exigere plagas non
paveant; quamq; longè impatientius fæmina
rum suarum nomine timeant mariti, & pigno
rum, pluribus exemplis ostendi posset. San
ctum etiam aliquid, & providum inesse imbel
liori sexui nostra ætas notat. Humanis quoq;
hostijs litare fas habuere maiores nostri; Joh:
M. l, 1, c, 12. Lucos & nemora consecrârunt.
Vid: Adam: Brem: in descr: Scand. Auspicia
sortesq; pariter observârunt. Herbis ex lucis
collectis etiam num nonnulli, superstitione,
equos alunt. De minoribus (quotidianis) rebus
principes consultant, de majoribus (pace, bello, le
gibus, tributis, in Comitijs) omnes. Ita tamen
ut ea quoq;, quorum penes plebem arbitrium est, a
pud P:pes pertractentur. Coierunt olim certis die
bus; Cum aut inchoatur luna aut impletur,
puta in conuentu Disano, Upsaliæ Dijsting.

conf: D. Locc: Antiq: Sueog: l, 1, c, 4. Nec
dierum numerum ut Romani, sed noctium compu-
tant; c, 2, 7, 8, de fundis jur: prov: &c. adde
D. Loc: Antiq: cit: l, 1, c, 4. Scilicet nox
ducere diem videtur. Mox, ubi convenerint,
Rex vel princeps, prout ætas cuiq, prout
nobilitas, prout decus bellorum, prout fa-
cundia est, audiuntur, auctoritate fraudandi
magis quam jubendi potestate. Prout hos
die fit in comitijs. Sin placuit. Exemplum
vide ex conventu Disano, sub R. Olao Stotz
Kongung/ apud Sturleson pag: 218. Licet
apud concilium accusare quoq, & discriminem capitis
intendere. In comitijs vel infimæ sortis ci-
vi gravamina liberè excutere hodiendum li-
cet. Distinctio pœnarum ex delicto adhuc viget.
Seclera ostendi oportet dum puniuntur, hinc tu-
pendium, c, 1, de furt: flagitia abscondi, hinc
viva defossio, c, 5, & 14, de flagitijs Högm: El.
Sed & levioribus delictis pro modo pœnas
rum, equorum pecorumq, numero convicti
multantur. Pars multæ regi vel civitatis,
pars ipsi qui vindicatur vel propinquis ejus
exsol-

exsolvitur. Quod jus Svec: pluribus locis inculcat, de multis tripartiendis inter acto-rem, universitatem & regem, c. 13, 14, 16, 17, 25, 26, 28, de Rege, jur: prov: & similia. Eliguntur in iisdem concilijs & principes, qui jura per pagos vicosq; reddunt. De legiferis & territorialibus judicibus eligendis, c. 1, & 2, Eing: B. hic non malè quadrant. Quomodo ante tradita arma domus pars viderentur juvenes, mox reip: Et quomodo suffectorum probârit, ac deinceps Princeps vel pater scuto frameâg; ornârit; Vid: Ol: M. lib: 8, c. 9. Insignis nobilitat aut magna patrum merita, principis dignationem etiam adolescentulis quomodo nunc assignant, cuivis in proposito est. Cum ventum in accio em, turpe P:pi virtute vinci; turpe comitatu, virtutem P:pis non adquare: Quæ & sequen-tia jugis experientia applicat. Principes pro victoria pugnant: Comites pro principe. Quod vel unius R. G U S T A V I M. exemplum illustre facit. Si civitas (Pattia) in qua orti sunt, longâ pace & otio torpeat, (imò etiam si bel-lum habeat) pleriq; nobilium adolescentium (qua-les hujus seculi aliquot nominare possim) pen-tunt ultrè eas nationes, qua cum bellum gerunt ut

Ut olim Græciam, Ungariam, nuper Belgiam, &c. **Quia**
facilius inter ancipitia clarescunt. Et adhuc no-
biliaribus Pigrum & iners videtur sudore
acquirere, quod possis sanguine parare.
Mos est civitatibus equitium vel armento-
rum vel frugum subsidia conferre principi-
bus, ut necessitatibus subveniant; **Rong: B.**
Vpl. L. c. io, & ii. Helsing: c, ii, eod: jur: corn:
c, 5. §. 3, & 4. Vicos locant; Suam quisq; do-
mum spacio circumdat. Prout ruri videre est.
Solent & subterraneos specus aperire, eosq;
multo insuper fino, vel terrâ, onerare, suf-
fugium hyemi & receptaculum frugibus:
Quibus etiam rapæ & radices per medium
brutram asservantur. Tegumē sagum, fibulâ,
(fœminis rusticis argenteâ) consertum. Veste
utuntur strictâ & singulos artus exprimente;
Qualia adhuc Femuralia Dalekarlorum, Roslagiorum, Suders-
aniorum, & Nerikiorum quorundam & similia. Fœmi-
nae sapius lineis amictibus velantur; Doot &
Husfrudsiâde appellamus; nuda brachia &
lacertos, operibus præsertim domesticis occu-
patæ. Singulis axoribus contenti sunt Sueo-go-
chi. **D O T E M** non uxori marito, sed uxori ma-
rituo

ritus offert. Quod cap: 9. 10. &c. tit: de Nuptijs jur: Suec: & quotidianæ experientiæ congruit. Munera boves & frenatus equus &c. c. 7, in pr. eod: tit. Numerum liberorum finire aut quæquam ex agnatis necare flagitium habetur. c. 2, Högm: B. Ll. &c. Sua quemq; mater ubes ribus alit: Prout adhuc tam in oppidis quam ruri usitatum. Dominum ac servum (inter rusticos & artifices) nullis educationis delicijs dis gnoscas. Heredes successoresq; sui cuiq; liberi: & nullum testamentum. Quasi hæc ex antiquo jure Sueo-gothico petita es sent. Ut & sequentia: Si liberi non sunt, proximus gradus in possessione, fratres, patruis, avunculi. c. 1, & 2, de hered: jur: Suec. Suscitare tam inimicitias seu patris seu propinqui, quam amicitias necesse est. c. 3, 4, de homicid: voluntario. Convictibus & hospitijs non alia gens effusius indulget. Quemcunq; mortalium arcere tecto, nefas habetur. Quod ex sup: cap: & experientiâ clarum. Lavantur, sèpius calida. De lotionis & balneorum frequentiâ pariter constat. Tum ad ne gocias,

gocia, nec minus sàpè ad convivia procedunt armati. Memini me in Gothiâ australi, longiori bombardâ, Gningz-Bóssa vocant, brevioribus item è cingulo pendentibus, nec non securi manuariâ, gladio & prælongo cultro simul & semel instructos vidisse; quibus inimicos eminus & cominus excipere solent. Crebra ut inter violentos rixæ raro convicijs, sepiùs cade G vulneribus transiguntur. Nec cerevisiam aut convivium, ad fines Gothiæ, laudant, nisi cruore etiam crateres rubescant. Sed G de reconciliandis invicem inimicis, G jungendis affinitatib⁹, Gc. plerumq; in convivijs consultant. Nostrates Gillestugur vocant. vid: Messen: Specul: c, 32, ex Ol. M. Potui humor ex horo deo aut frumento &c, adhuc usitatissimus, ritè coctus vino non cedens, vulgo cerevisia dicitur. Cibi simplices, caro, lardum, pisces, lac, butyrum, caseus, ova, &c. His sine apparatu, sine blandimentis expellunt fa-

mem. Genus spectaculorum unum;
Juvenes inter gladios se atq; infestas fra-
meas saltu jaciunt. De quo ritu Ol. M. I.
15, c. 13, ad hæc usq; tempora, etiam in litera-
rijs ludis, frequentato. Fenus agitare & in us-
suras extendere, ad nostrum usq; sceulum, i-
gnolum: Paucissimis etiamnum usitatum.
Arva per annos mutant. Sola terræ seges
imperatur. Funerum nulla ambitio; Quod
vel adhuc cœmiteria testantur. Lamenta
ac lacrymas citò; dolorem & tristitiam tar-
dè ponunt. Faminis lugere honestum est:
Viris meminisse. Nec adhuc facilè vi-
rum muliebritè illacrymantem videris.
Ita Sueo-Gothi adhuc mores antiquos servant! unde & Germi
fratres; & in stipite remanere, quod in ramis passim exaruit,
manifestum evadit. Coronidis loco: Quæ de
Fennis idem Tacit: sub calcem lib: notat,
maximâ ex parte, nunc temporis falsa sunt.
Sic enim ille: *Fennis mira feritas;* Cùm ta-
men corundem docilitas, & mores ad civilis-
tatem non inepti, cùm domi tûm foris hodiè
satis innotuerint. Immo lornandes Gothi;
Finni, inquit, mitissimi Scanziaæ cultoribus

omnibus mitiores⁹. Et de Æsthijs, qui Fen-
norum ut lingvam ita mores participant; I-
dem Jornand: scribit: Æsti pacatum homi-
num genus omnino. Quem & citat Cluv:
gerim: antiq: lib: 3, capite 44. *Fæda*, inquit
ille, *paupertas*. Quas verò & quantas teneant
divitias, commodiùs lib: 6, attingetur. Non
arma, non equi, non penates ait. Hæc à modernis
moribus alienissima esse cuivis notum.
Quin & hæc & sequentia melius Lappis con-
gruunt. *Victui herba, vestitus pelles, cubile
humus.* Talis etiam erat vita protoplasto-
rum; & antiquissimorum hominum. Ve-
rūm hæc & cætera in Lappos, uti dictum,
magis quadrant. Fenni enim & arma opti-
mè tractant, & equos robustissimos alunt;
& domos solertè ædificant; pane & carni-
bus ac piscib⁹, cæterisq; edulijs quotidiè fru-
untur, & panno vestiuntur, & pennis avium,
indeq; culcitris mollissimis, ditiores præser-
tim, non destituuntur. Quod verò non sa-
gittis, nedum ossibus asperatis, sed sclopetis
& gladijs utantur, hostes qui fuere testimo-
nium perhibebunt. Eademq; fides in reli-
quis. Sed non mirum ista state cum adhuc gentes minus
notas,

nōta, & ipsum ex dubia fama aliorumq; relatu scriboniam
longius à vero auctorem aberrasse.

C A P. III. *De Genio & moribus* *Sveo-Gothorum ex domesticis historijs* *antiquioribus.*

ERICUS UBI. I. i. *Est Gothorum genus*
ambitiosum, & avidum exaltari; (Magnan-
nimum & laude digna gerere cupidum, in-
tellexit, uti & dicere voluit, certè debuit, in-
terprete Joh: M. lib. 4. c. 14.) Sed quòd ad
regendum plerumq; ineptum dicat; experientiā,
domi & foris, clarā facile refellitur.. De dis-
sensionib; & partialitate, qūæ subinfert; discor-
dias potissimum Suecorū ac Danorum, imò
& Gothorum ac Suec: sub diversis regibus,
ex elezione reg: & horum tyrannide ortas
innuit, ceu contextus indicat: quas nunc ra-
dicitus extirpatas gaudemus*. Suecos, preci-
pue Uplandos, ut tepidos, segnes, moribus & con-
versatione distortos, rusticano potius operi quam aro-
duis rebus intentos, curialibus & militaribus nego-
cijs P: pumiq; obsequijs minus aptos, lib. 3. minus
candidè notat. Neq; n. horum ingenio sed
Regib. exteris exaltantibus & indigenas con-

clementibꝫ ascribendum, quod arduis nego-
cijs tūm non sint adhibiti; prout vel ejusdem
Hist: testatur.. Unde & periculosi Folch-
ungorum motus occasionem habuerunt. ut
lib: 5. p. 366. &c. innuitur.. *Æmulationibus*
Suecorum R. m Christoph: abusum eod: l. 5. p.
361. & seqq: nec non Joh: M. l, 22, c, 21, indi-
casſe. Invidiam verò multa prælata impedit non diffiden-
dum.. Fidem Suec: erga R. Carolum elevat.
Sed ejus causā in extraneos, meritō reiſcie.
Nulla igitur huius Historici authoritate Sueo-Gothis macula
sure aspergi poterit.

Jon. M. l. 7. c. 7. *Nulla gens Suecis tardior*
ad iram, nec acrior ad vindictam.. Lib. 20. c. 3.
Nobiles Suecos tardioris ingenij, at veracio-
ris, quam exteris, ait. Qui si nunc viveret,
tarditatem, credo, non exprobaret. l, 22, c,
10, Suecos & Gothos semper ad pacem para-
tos testatur.. Et c, 3, Gothos taciturnitate
res arduas aggredi. lib: 21,c,13, Suecos po-
pularem Regem amare scribit. Item Sueo-
nes ad verbales injurias omnium mortaliūm
impatientissimos esse: Confestim n. injuri-
osa verba verberibus compensare solent.
Idem etiam Ol.M. l, 7, c, 20, atroces injurias
vchementi spiritu & studio Gothi vindicare
solent

solen. Priscam tamen Suecorum simplicitatem, idem Joh. M. lib. 18. c. 9. l. 22, c. II, & passim non dissimulat. Fortitudinem l. 20, c. II, alibiq;: Et hospitalitatem ac liberalitatem l. 2, c. 2, jam notissimas, dilucidè depingit.

OL. M. totus ferè est in septentrionalium naturā, mos ribus ac diversis ritibus exponendis. De stadio cursus, **S. Stephans Skede**/ alijsq; glacialibus itineribus & hospitiis: glacie aperiundā, ne pisces in stagnis suffocentur. De rædis eeu faculis pineis, Fenn: **Påretor**/ vulgò usitatissimis, numdinis glacialibus, quales ubi: Disanæ, Stregnæ: alizq;: Pœnæ servorum gelidâ aquâ: modo ædificandi & agriculturâ; trituratione ad ignam.; & modo fruges secandi. Infantum cunis in agris ex arboribus pendentibus. De hydromeli, musto seu mulso, Smolandis **Mjölkæ**. Prisane præparatione; specie mine recentis cerevisiae, **Bystæ**; & quomodo antiquitus solæ scemina cerevisiam panesq; mundissime & aptissime coquunt, Devariis valorum & craterum generibus. Pateris Gothorum, **Wastenastålar**. Ratione salis coquendi olim usitatâ. **Buya ro**, & cassis horumq; diversitate & magnitudine. Distinetis sexus laboribus. Ponderibus, mensuris; texturâ, picturâ & reliquo ædium ornatu. De vestitu mulierum; ornatu virginisnum, Nuptiis illustrium & plebeiorum. Pœnæ adulterii, Judicandi, iurandi & castigandi ritibus; atq; educatione & disciplinâ puerorum. De variis corporis exercitiis; Balneis, cum nuptialibus, **Brudebadh**/ tunc aliis. Ecclesiasticâ disciplinâ. More in memoriam S. Triados bibendi. Armis viatorum, quæ in templi vestibulo (**Wapnhwset**) seponuntur. De carnibus salitis, fumo & vento induratis, **Spickekötter**. Donis neonymphis offerri solitis. Variâ venatione, aucupio & piscandi ratione. De apum curâ, & medicina septentrionali-

um: & similia quamplurima; Quæ omnia Synopseos breves
vitas non admittunt.

C A P. IV. *De recentiorum testimonijis.*

In genia, mores & consuetudines Suecorum, in tabulâ orbis arctoi, Andreas Buresius satis aptè depingit. Nec multum dissimilitèr ab ijs quæ sup: allata sunt. Idoneos nempè ad quasvis scientias, lingvas & artes. Mores simplices ac innocuos, sine libidine & superbiâ; Præsertim ubi exterorum vel vicinorum contagione nondum inquinati sunt. Vestitum plebejorum parabilem; nobilium ad exterorum accommodatum. Aedificia lignea, magis quam lapidea. Quæ tamen etiam satis magnifica non defunt. Vielum, qui & ante notatus. Conjugia pudica & sancta; nec sine tutorum authoritate nubere licitum. Adulterium capitale. Filij. mortuis parentibus, proximi heredes; cum quibus nepotes, in stirpes, succedunt. Si nullus defuncti heres in regno, nec ante annum & noctem venerit, bona fisco cadunt; quod Danaarff dicitur, &c. vid: de script: Suec: in Belg: editam.

Nec

Nec minūs verè D. Joh. Loccen: de an-
tiq: Sueo-goth: scribit. Ea est indeles popu-
li Sueonum, ut malit duci quām trahi: & le-
ni suadæ gravitate decenti temperatæ argu-
mentisq; instrudæ, se faciliorem, quām a-
spero imperio & extorto obsequio præbeat;
adversus vim pervicax obnitatur. Item l, l.
c, 19. De agriculturâ; agrorumq; fundo-
rum & sylvarum distinctione; furto segetis:
De honesto ruris & pecorum cultu; Et rus-
ticolis; sic concludens'. *Eo sunt ingenio us*
nec integrum libertatem, nec integrum servitutem
ferre possint. Itidem de veterum frugalitate
in vestitu; Rhenonibus; civili & decoro
habitu. c. 20, De victu & valetudine veter-
um, deq; eorum convivijs; ubi magistratus
ac benè meritorum, & ipsius Dei memoriz-
libare, nec non majorum res gestas decan-
tare mos inveteratus est. Deq; hujus ritus
causa & fructu. c. 22. De hospitalitate &
convictu veterum Sueo-gothorum. c. 23, Lu-
dicra & scurras non ferentium. c, 24. De
nuptiarum ritibus, adulterij & stupri poenit.
c, 25, de ritibus funebribus & sepulturâ pri-
scorum Sueo-gothorum. &c. Nec pauca

etiam D. Paulin: Hist: arct: lib: i, c, 42. habet.
quæ ibi videantur..

C A P. V. *De Septentrionalium herum
moribus in genere, ex ipsâ experientia.*

FOeminæ duræ sunt, sæpè in agro sine
obstetricum ope partum felicitè geren-
tes, quem veste involutum domum portant;
nec multò post, uti ante, domesticos labores
capessunt. *Infantes* lacde materno, subinde
etiam vaccino, caprino aut ovino aluntur..
Nec mora; carnis pingvioris aut lardi fru-
stra ori ingeruntur, quæ extugunt; cibumq;
parentibus communem, dentib; etiam non-
dum instructi, deglutire addicunt: unde ros-
bur haud parum augeri creditur.. *Adulti*,
ut ante dictum, pane, carne, pilcibus & lacti-
cinijs vescuntur.. *Ditiores* etiam rustici
cerevisiâ & vino sublimato non carent.
Vestis plebejorum ex lino, lanâ, aut pelliibus
sit: Pannum mulieres conficiunt. *Ditio-*
res tamen etiam rustici, eorumq; uxores &
liberi exoticæ, in festivitatibus, utuntur..
Unde R. Joh: iii. *Regina Catharina Polona*,
Holmiae in comitijs rusticis inter rusticos
quæ,

quæsivisse fertur. Cùm non, ut in Poloniâ,
vestitu vili, corticeis calceis & pileo; Sed la-
neis pileis, pallijs, ocreis & calcaribus instru-
ctos animadverteret: Cives aut aulicos po-
tiùs quàm rusticos hosce sibi videri aiebat.
Nobiliores autem, mercatores & milites exoticō
habitui sese accommodant. Et hæc inter vitia à
cordatis numerantur: Exterorum admiratio,
nimium privati comodi studium & sui ipsius contem-
ptus. Vulgus ut in alijs majorum consuetu-
dinibus, ita in prisco habitu servando, perti-
nacissimum est. Corporis & animi, sub ve-
ste latentium, hic genius est: Grandi & suc-
culento sunt corpore, flavis crinibus, candi-
dâ eute; robusti & vegeti; iracundi & citâ
vindicantes, posteaq; placabiles. Humani,
liberales; fidi, genio indulgentes. Liog-
varum, astium & scientiarum capacissimi:
Nec in his ulla gens magis excelleret; nisi
pluribus intenti in singulis impedirentur.
Martalia ingenia produnt etiam lusus tenel-
læ ætatis ad militiam conformati. Ut arces
nivales, hyeme; vel colliculus aut cautes, æ-
state, ab ijs, in diversa euntibus propugnati
(Frig. Gloriæ vocant) aut oppugnati. Nec non

Iudus equestris, Ridderspel/ubi duæ turmæ ex-
cursionem facientes, adversæ partis socios in
captivitatem abducunt, donec alterutra ex-
hausta vincatur.. Neq; ita captus nisi legi-
timo lytro, vel bonâ gratiâ, intercedente, lo-
co se moyere sustinet. Tanta etiam in ludicrū,
vel in hac ætate, fidei observantia! Et similia
quām plurima.. Ingenitum libertatis studi-
um arguit, quod vel paupereuli, ad operam
alijs locandam legibus adstringendi fuerint.
c. 15. Bygn: B. I. & c. 21. St. L. eod. Con-
vivia celebrant hilariter; eaq; in plures dies
extendunt. Nuptiæ sumptibus parentum
aut sponsorum instituuntur.. Bibitur in
memoriam Regis, magnatum & amicorum
& ipsius DEI. Non in sanitatem, (ut quidam
germani suo idiomate male interpretantur, in vnser Herr
Gots gesundheit) sed recordationem, (vnser Herr Gots
gedendyns) & gratiarum actionem.. Mortuos
sepeliunt, nisi scelera vetent, in templis aut
cœmiterijs honeste; Campanarum sonitu &
exequialibus cantionibus prosequentes'.

C A P. VI. *De moribus in specie.*

CLerici nunc docti sunt & devoti:
Nigro vestitu, latioribus pileis & longio-
ribus

tibus pallijs, super colobijs seu tunicis, in congregilibus utuntur. Sacra coram Altari peracturi, seposito pallio, laxam ferè camisiam, cum ornatu missifico, (Masse Haſta vocant) ex serico, auro gemmisq; corruscante, induunt. Illustres ac Nobiles armis olim quām literis plus tribuerunt. Utrisq; hāc tempore state pariter insignes. Nec in linguis modo quin etiam cæteris facultatibus, vel Doctoribus ipsis palmam sæpè ambiguam faciunt. Scilicet, ut Poëta canit;

Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Milites terrâ mariq;, pede & equo, in campo & castris ac munitionibus, sclopetis & gladijs juxta expediti. Mercatores industrii & medioeri lucro contenti, immensum non affectant. Rustici pauperes & inferiores sortis, ut vulgo agnatum, queruli; ditiores superbi & elati.

Uplandi pacifici, œconomici & ad rem attentiores sunt. *Sudermann* itidem agricultæ, ingenui & humaniores. *Nerikj* providi & solertes. *Wesmann* laboriosi duri & lucro quodammodo dediti.

Gotbi, in genere, ingenio minimè malo

L 5

funct;

sunt; sed facilius irritabili: Ideoq; ad motus
procliviores'. *Ostrogothi* corpore & animo
belli, ob terrae feracitatem delicati, morum
elegantiā & ingenio nullis cedunt. *Smo-
landi* prompta omnibus arma, ac si res
poscat, exercitus; ut ille loquitur. Magna-
nimi non minus quam ingeniosi. Nec ulla pros-
vincia plures ad Academias Studiosos mittit; pluresve doctos,
Episcopos, Professores & alios, hisce duabus provinciis, submi-
nistriac. *Westrogothi* simplices, pacifici & con-
stantes; Et sine impotentiā quieti. *Verme-
landi* mansueti, mites & modesti. *Dalekarli*
duri & pertinaces, laborum atq; inediæ pati-
entissimi. *Helsingi*, cum *Medelpadijs* & vicinis,
simplices, candidi & mundicii studiosi. *An-
germanni* pietate, humanitate, fide & sinceri-
tate nec non ingenio præstant. Unde haud
pauca summae eruditio nis lumina passim co-
ruscant. *Bothniens* præ cæteris liberales i-
temq; ingeniosi sunt. *Lappi* agrestes & val-
de suspicaces. De quibus infra plura. *Fenni*
non magis morum elegantiā, quam fide in
Reges laudandi; tenaces propositi & litium
avidi; valdeq; acuti. At foris quam domi &
in natali solo laboriosiores'. *Tavvasti* austes-
si & minaci vultu. *Savolaxi*, *Dalekarlis* con-
amis

similiter, fodiendo & runcando peregrē,
etiam viētum quāritant. Nylandi Suecis si-
miles, & hospitales. Carelij pertinaces (Unde
vulgè Carelicum caput dicunt; quam verè iudicent alii.)
Cæcos non conficiunt, cùm lacte abundant.
Quod furno intatum subinde assant. Ingrī,
Æsthi & Livoni rustici servitutem patientius
ferunt. Maritimi & insulares, ut Ölandi,
Alandi, Gotblandi &c optimi nautæ & natato-
res sunt; qui cum ventis & fluctibus luctari
pro ludo habent. Sed singula hīc persequi non licet.

CAP. VII. *De peculiaribus qui- busdam ritibus.*

Solent in Sueciâ, ut & hīc in Fennin-
giâ, præsertim vigiliâ nativitatis CHRISTI,
cruces postibus & januis ascribere, inq; portis
viarum, ubi transitus patet, cancellatum su-
pernè erigere. Procul dubio in memori-
am crucifixi. Quamvis satiūs sit eundem
in corde quam portâ habere.

Spontos in Smolandia & alibi tympano-
rum, fistularum lyrarumq; concentu, ingenti
comitatu plebeij ad ecclesiam ducent & re-
ducunt. (Nobiliores, buccinis & tympanis æneis reso-
nantibus,) Nec bombardas, honoris gratiâ, in
calis

tali processu explodere, australibus Gothis in-
usitatum. Sunt & alias peculiares ceremoniae, quas haec
brevitas non admittit.

In Dalekarliâ, quorundam mos est, ad nup-
tias invitati ut ptisanam & lupulum, pro
quantitate familiæ suæ, cerevisiæ coquendæ
conferant; quæ in convivio ad mensuram
bibitur, ne ullus in haustu vel guttâ defraude-
tur. Tanta hic justitiae observantia! cibum
singulæ familiæ pro suis afferunt, & seorsim
in eâdem domo capiunt. Ita sponsi eorumq;
parentes ab omni sumtu relevantur.

Fennicæ obstetricices, infantes recens natos,
calidissimo balnœo inferunt; ibiq; in editio-
ri loco virgis frondiferis cædunt, donec cutis
instar corij ruthenici rubescat. Eodemq;
modo puerperas tractant. Et vulgò omnes
Fenni balneis frequentissime utuntur. Unde
exslientes, vel intensissimo frigore, aquas
cum glacie & nive mixtas ex puto, rivo aut
marihaustas, nudo corpori alacres & ridenti
vultu superfundunt. Unde duriora genti cor-
pora & strictiores artus esse constat. Quæ
& terræ suæ solo & cœlo aeriùs animatur.
Sed plura de his fuisse breviter vata.

CAP. VJJ. De Lapporum moribus;
præsertim Kiemensium.

LAppia Kiemensis, quæ à Templo i-
psò ultra 150. mil: in septentrionem extendi-
tur, ante annos 20. & quod excurrit, Christo
nomen dedit: Sacerdotes honorat; circa
festum natalitium CHRISTi visitantes Rheno-
nibus procul excipit ac provehit. In tento-
ria, mollibus ramis betulinis, superstratâ pel-
le Rhenonis, adornata dedueunt. Accur-
runt omnes inclinato corpore, ruthenico
more, salutantes; h. v. **Sāā terwe tulemast**
Lappinmaa. i. e. *Gratulamur adventum in Lap-
piam.* MEnsa est asser humi positus; fercula pisces
aridi; carnes rhenonis arefactæ; eiusq; lingua ad ignem tosta;
ossaq; foco excalefacta, quibus diffissis medulla promittur.
Hac sine sale & pane; quem utrumq; verbi ministri secum
afferunt; itemq; vinum: Cerevisia enim ob frigoris rigorem
inutilis est. Lappi verò aquam in vasculo corticeo, potui aps
ponunt. Hinc hospitem invitant hisce verbis: **Eee Lap-
pin Kuosa / jos kelpa.** i. e. Hec Lapporum esca, si iuvat.
Teneoria ex asperibus, octagona sunt, inferius latiora, & circiter
ulnas alta. Focus in medio per rectum, semper patens, ex-
halat. Janua parva est, sponte relabendo claudetis. Cui è
regione fenestra lumen admittens: per quam ex venatione re-
duces primo irrepunt, frustum carnis rhenanæ secum trahentes.
In conelavi, quod intra fenestram in casa est, tres ulnas
longo i.uln.latos quò fœminis introire nefas, vestem venatoris
am deponit: hinc easam salutabundus ingreditur. Vestis
quos

quotidiana pelliegum Lappicum (Et Lappum) nudo est.
paci applicatum, iniectoq; cingulo adstringendum, ad medium fes-
tum demittitur; femur alia ex eadem materia (pelle Rhenonis)
corpus exprimunt, in calceos demissa, quibus pedibus applica-
tis adstringementum additur nivibus arendis. Hospites exce-
pturi, longas tunicas, rutenorum more, ex panno ceruleo,
vel albo domestico (Suet: Medmal) induunt. Qualibet
etiam feminae utuntur: Cum cingulo annulis & catenis sangu-
neis & orichalceis ornato. Haec sedulae sunt acu & filo, e
nervis rhenonum eridis, contusis & adipe piscium mollitis:
Rannum etiam artificiose intexunt, prout calcei & chirothece,
qua hic quotidiè prostant, testantur. Adulteria & for-
nicationem Lappi oderunt; ipsi q; vindicant.
Furta ignorant. Unde viatorum merces sub-
dio intactæ: Ne à canibus quidem lœduntur,
quos semper vinclis tenent; ut venatum di-
missi feras avidiūs persequantur. pecudes
non habent, præter Rhenones: (Suet: Nec
mar.) Hi victum & amictum dominis pre-
bent: lac, caseum, carnes, pelle &c. hi ve-
sturam præstant. Rhedæ sunt duūm gene-
rum: alterum in modum cymbulæ bothnicæ
transversim dissectæ, duas cum dimidiâ ulnas
longum, subtento pede lœvigate, quartam
ulnae partem in latitudine habente, affabre
factum, Vulca vocant. A tergo assere clau-
ditur, in quem vehendus (singulæ enim us-
num tantummodo hominem capiunt) dor-
sum

sum reclinat. Ad umbilicum usq; in hanc
rhedam immersus, ligamine lineo vel corias
ceo adstringitur. Baculum sesquiulam
longum manu tenet: quo in præruptis & lu-
briciorib; glacie montibus rhedam retardat
ac sustinet. Proræt hujus rhedæ acuminatæ,
helciū (adstringentum villosum) per foramē
innexum, sub alvo Rhenonis inter crura, ut
rectum teneat cursum, continuatur: & cir-
culo cervicem rhenonis (ex pelle villosa ejus-
dem animalis) cingente infligatur. Super
dorsū bestiæ habenæ, una sc: lata corrigiade
pelle canis marini, caput stringit: quâ dexto-
rsum vel sinistrorum jactatâ veðus cursu
alterâ manu dirigit. Atq; sic per montes &
valles, super truncos & saxa, per loca deserta
pernicissimo cursu fertur. *Periculoseum certe
insuetus experimentum!* Alterum Rhedæ ge-
nus, vehendæ supellecili destinatum, Achlio
vocant: s. uln: longum: cætera eodem mo-
do structum. Sed undiq; apertum est.
Unde & contra nives crudo lino munien-
dum. Hujusmodi Achlios trahentes rho-
nones multi, unum Lappum præagitantem,
velut ducem sponte sequuntur. *Plura bre-*
viles

vitas nunc vescat. vid: Joh. M. lib: 35, c. 3. Ol:
M. lib: 4, c. 3. Jacobus Ziegł. in Schöndia, de
Lapp. Damianus à Goës. Eq: lusit: de Lapp.
Andr: Buræ: descript: Suec: & Isaacius Pon-
tan. Chorograph. Dan. de Lapp. p. 700. &c.
Quod tamen de incantationibus, & Ziegl., &
nодis magicis, a iisq; narratur: nunc inco-
gnitum est. Nisi forte in paucis circumfo-
raneis deprehendatur. Quos incolæ aver-
santur. Religionem enim christianam
Suec. subjecti imperio jam seqvuntur: secù
quam idem Ziegl. scribit: & Damianu
conqueritur. Neq; à Christianorum cere-
monijs, ut de suis ait Pontanus, toti abhor-
tent. Idenim divinâ benedictione, sedul-
curà S.R.M. eis & pio zelo, Rev. Episcopi A-
boënsis M. Isaacy Rothorij effectum, ut ultra
Iacum Enarrat̄ ferme sub gr: 70. Christo
nomen dederint. Quæ loca nomine ejus
dem, 23, jam ann. hic Episcopi, Dn. Claudio
Christ: Alanus, ante decennium visitavit. Ei
eius fidâ observatione, & veraci relatione, quæ attuli, excep-
ta sunt. Plura in Maiore opere, bono cum D E O, con-
gerentur.

Antiquis steterat quondam ceu moribus ipsas
SUECIA firmadiis stabitis ita inde potens

COROLLARIA.

1.

Mores sequuntur Temperamentum.

2. Nulla gens est in qua omnes bonis
aut omnes malis sint moribus.

3. Ut virtus Nationum non tam ad in-
sektionem quam emendationem notan-
da: Ita virtutes ad excolendum & imi-
tandum collaudande.

4. Servitus Svecis ac Gothis semper
in usitata fuit. Ut recte asserit Joh. M.
scilicet ex patriotis neminem in servitutem
abduxerunt. Erat tamen servitus usita-
ta ut jus com: & ll: s Ostg: alieq; testantur;
vnde licet ut in bello & ex cursumibus capti
venderentur & pro servis haberentur.

5. VVessmanni non minus auxiliares
ac hospitales, quam robusti & artificiosi de-
prehenduntur.

6. Fen-

6. Fennorum consuetudo est mature surgere atq; mature lectum iterum repertere.

7. Utuntur etiam Fenni (Et vulgus præsertim) annuatim tempore passionis ac resurrectionis CHRISTI esca quadam dulci ex prisana Et aqua confecta, in fornace concocta, qui cibus Fennicè Måmni nuncupatur.

8. Alandenses erga peregrinos liberales, erga superiores honorifici, cum aequalibus modesti linguis vernaculis addicti Et in rebus maritimis expertes Et industrii.

9. In hisce borealibus plagiis per totam noctem Nativitatis CHRISTI, candela in ædibus lucent, Et hoc ipso festo pavimenta Hypocaustorum ac Templorum stramine teguntur.

